

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Veileder for økonomisk sikkerhetsstillelse

- **undersøkelser og prøveuttak.**

Revisjon 1.0

Gjelder fra 1. juli 2026

Veileder for økonomisk sikkerhetsstillelse ved undersøkelser og prøveuttak

1. Hvem gjelder veilederen for?

Veilederen beskriver de overordnede prinsippene for fastsettelse, oppfølging og frigivelse av økonomisk sikkerhetsstillelse

Veilederen gjelder tiltakshavere som:

- har undersøkelsestillatelse etter mineralloven § 4-3
- søker om tillatelse til prøveuttak etter mineralloven § 4-13
- har tillatelse til prøveuttak etter mineralloven § 4-13

2. Oppsummering/faktaboks

DMF **kan** kreve økonomisk sikkerhetsstillelse ved undersøkelser og **skal** pålegge tiltakshaver økonomisk sikkerhetsstillelse ved prøveuttak, jf. mineralloven § 2-6.

Økonomisk sikkerhetsstillelse er en økonomisk garanti som skal sikre at nødvendige sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak kan gjennomføres dersom tiltakshaver ikke oppfyller sine plikter etter mineralloven. Sikkerhetsstillelsen skal være tilstrekkelig til å dekke kostnadene ved at nødvendige tiltak må gjennomføres av en uavhengig tredjepart på tiltakshavers vegne.

Ordningen bygger i hovedsak på følgende:

1. Tiltakshaver beskriver hvilke sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak som kan bli nødvendige når virksomheten avsluttes. Tiltakene beskrives i undersøkelsesplanen eller prøveuttaksplanen, eventuelt i eget dokument.
2. Tiltakshaver beregner estimerte kostnadene ved disse tiltakene.
3. DMF vurderer grunnlaget og fastsetter eventuell økonomisk sikkerhetsstillelse.
4. Ved forlengelse eller endring av planen skal tiltakshaver oppdatere grunnlaget for den økonomiske sikkerhetsstillelsen. DMF vurderer deretter om sikkerhetsstillelsen skal endres.
5. DMF frigir sikkerhetsstillelsen når nødvendige sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak er gjennomført og dokumentert.

3. Når kan eller skal DMF stille krav om økonomisk sikkerhetsstillelse?

Kravet til økonomisk sikkerhetsstillelse vurderes på grunnlag av de aktivitetene som planlegges gjennomført og hvilke avslutningstiltak som kan bli nødvendige når mineralvirksomheten opphører.

- Ved undersøkelser kan DMF kreve økonomisk sikkerhetsstillelse, jf. mineralloven § 2-6 første ledd.

- Ved prøveuttak **skal** DMF fastsette økonomisk sikkerhetsstillelse, jf. mineralloven § 2-6 andre ledd.

DMF fastsetter økonomisk sikkerhetsstillelse på grunnlag av de aktivitetene som er beskrevet i:

- undersøkelsesplanen etter mineralloven § 4-6
- prøveuttaksplanen etter mineralloven § 4-15

Planene danner grunnlaget for vurderingen av hvilke sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak som kan bli nødvendige når virksomheten avsluttes. Jo bedre aktivitetene og de forventede avslutningstiltakene er beskrevet, desto bedre grunnlag får DMF for å fastsette en sikkerhetsstillelse som står i forhold til virksomhetens risiko og omfang.

4. Hva skal sikkerheten dekke?

Økonomisk sikkerhetsstillelse skal være tilstrekkelig til å dekke kostnadene ved nødvendige sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak dersom tiltakshaver ikke selv gjennomfører tiltakene.

DMF fastsetter økonomisk sikkerhetsstillelse på grunnlag av:

1. hvilke tiltak som må gjennomføres
2. kostnadene ved tiltakene
3. risikoen knyttet til virksomheten

Tiltakshaver må beskrive tiltakene og beregne kostnadene.

DMF vurderer deretter om grunnlaget er tilstrekkelig og realistisk.

DMF legger normalt til grunn kostnadene ved at nødvendige tiltak må gjennomføres av en uavhengig tredjepart dersom tiltakshaver ikke oppfyller sine plikter. Kostnadsberegningene bør bygge på forventede markedspriser for nødvendig arbeid, inkludert transport, maskinbruk, entreprenørtjenester og merverdiavgift.

Hvilke opplysninger bør sendes inn?

DMF vurderer sikkerhetsstillelsen blant annet på grunnlag av opplysninger som tiltakshaver sender inn. Et godt beslutningsgrunnlag vil normalt omfatte:

- Prøveuttaksplan, herunder;
 - kart som viser planlagte aktiviteter og inngrep
 - oversikt over uttaksområder
 - beskrivelse av terrenginngrep
 - beskrivelse av avslutningstiltak
- kostnadsberegninger
- begrunnelse for foreslått sikkerhetsbeløp

Mangelfulle opplysninger kan føre til at DMF må innhente ytterligere informasjon før saken kan behandles.

DMF legger normalt til grunn at sikkerhetsstillelsen bør omfatte både direkte og indirekte kostnader dersom slike kostnader må regnes med for å gjennomføre nødvendige tiltak.

Direkte kostnader

Direkte kostnader er kostnader knyttet til de konkrete arbeidene som må utføres. Direkte kostnader beregnes normalt med utgangspunkt i markedspriser og skal inkludere merverdiavgift.

Eksempler kan være:

- sikring av grøfter
- fjerning av installasjoner og utstyr
- opprydding etter prøvetaking
- terrengforming
- revegetering
- annen istandsetting

Indirekte kostnader

Indirekte kostnader er kostnader som oppstår dersom arbeidene må organiseres og gjennomføres av andre enn tiltakshaver.

- Konsulenttenester (dette kan inkludere arbeid som prosjektadministrasjon, koordinering av arbeidene, kontroll og dokumentasjon etc.)
- uforutsette kostnader

Indirekte kostnader beregnes normalt som en standardisert prosentandel av de direkte kostnadene. Prosentandelen er i utgangspunktet den samme i alle saker, men kan justeres dersom særlige forhold tilsier det.

5. Former for økonomisk sikkerhetsstillelse

Når DMF har fastsatt krav til økonomisk sikkerhetsstillelse, må sikkerheten etableres før undersøkelsesarbeidet eller prøveuttaket kan starte. For å sikre en ensartet og effektiv behandling benytter DMF standarddokumenter for de sikkerhetsformene som normalt aksepteres.

Dersom DMF i vedtaket fastsetter krav om økonomisk sikkerhetsstillelse, oversender DMF nødvendige garanti-, konto- og pantdokumenter. Sikkerhetsstillelsen anses ikke etablert før dokumentasjonen er korrekt utfylt, signert og mottatt av DMF.

For undersøkelser og prøveuttak aksepterer DMF normalt følgende sikkerhetsformer:

Bankgaranti

Bankgaranti i form av påkravsgaranti innebærer at bank eller annen finansinstitusjon garanterer for et fast beløp overfor DMF.

Innskudd på sperret konto

DMF kan også akseptere at sikkerhetsstillelsen etableres som innskudd på sperret konto hvor DMF har pant.

6. Endringer underveis

Økonomisk sikkerhetsstillelse fastsettes på grunnlag av aktivitetene som er beskrevet i undersøkelsesplanen etter mineralloven § 4-6 eller prøveuttaksplanen etter § 4-15.

Dersom aktivitetene eller forutsetningene for virksomheten endres, kan det være nødvendig å vurdere den økonomiske sikkerhetsstillelsen på nytt. Dette kan blant annet være aktuelt dersom:

- antall borehull øker vesentlig
- prøveuttaket utvides
- terrenginngrepene blir større enn forutsatt
- nye risikoforhold avdekkes
- det planlegges aktiviteter som ikke var beskrevet i den opprinnelige planen.

Tiltakshaver må søke om godkjenning av vesentlige endringer i planlagt arbeid til DMF.

Forlengelse av undersøkelsestillatelsen

Undersøkelsestillatelse etter mineralloven § 4-3 gis for tre år av gangen. Ved søknad om forlengelse skal tiltakshaver oppdatere undersøkelsesplanen, jf. mineralloven § 4-8.

Den oppdaterte planen kan gi grunnlag for en ny vurdering av den økonomiske sikkerhetsstillelsen. Dersom de planlagte aktivitetene, terrenginngrepene eller behovet for sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak har endret seg, kan DMF fastsette et nytt krav til økonomisk sikkerhetsstillelse.

Dersom den oppdaterte undersøkelsesplanen innebærer vesentlige endringer, kan planen bli gjenstand for ny høring og offentlig ettersyn etter reglene i mineralloven § 4-8.

Forlengelse av prøveuttak

Ved søknad om forlengelse av prøveuttak kan DMF foreta en ny vurdering av den økonomiske sikkerhetsstillelsen dersom aktivitetene, terrenginngrepene eller behovet for sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak har endret seg.

7. Frigivelse og bruk av sikkerheten

Ved opphør av en undersøkelsestillatelse eller et prøveuttak kan tiltakshaver be om at den økonomiske sikkerhetsstillelsen frigis. Ved søknad om forlengelse av en undersøkelsestillatelse kan tiltakshaver også be om at sikkerhetsstillelsen vurderes på nytt dersom grunnlaget for sikkerheten er endret.

Før sikkerhetsstillelsen kan frigis, må tiltakshaver dokumentere at nødvendige sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak er gjennomført. DMF vurderer den innsendte dokumentasjonen og kan gjennomføre kontroll dersom det er nødvendig.

DMF kan blant annet kreve:

- dokumentasjon
- bilder
- kart
- befarings

før sikkerheten frigis.

Dersom det foreligger mangler eller behov for ytterligere tiltak, kan DMF holde tilbake hele eller deler av sikkerheten til forholdene er rettet.

DMF vurderer dokumentasjonen og kan gjennomføre kontroll dersom det er nødvendig.

Bruk av sikkerheten

Dersom tiltakshaver ikke gjennomfører nødvendige sikrings-, oppryddings- eller istandsettingstiltak etter mineralloven §§ 2-4 og 2-5, kan sikkerheten benyttes til å dekke kostnadene ved slike tiltak.

Eksempel

- Et prøveuttak avsluttes uten at nødvendige sikringstiltak gjennomføres.
- Tiltakshaver følger ikke opp krav om opprydding og istandsetting.
- DMF må engasjere entreprenør for å gjennomføre nødvendige tiltak.

Kostnadene for gjennomføring av tiltakene dekkes av den økonomiske sikkerhetsstillelsen.

8. Før man sender inn forslag til økonomisk sikkerhetsstillelse

Tiltakshaver bør kontrollere at:

- aktivitetene er beskrevet
- avslutningstiltakene er beskrevet
- kostnadene er beregnet og begrunnet
- kart og tegninger er vedlagt
- beregningsforutsetningene er dokumentert
- forslag til sikkerhetsform er vurdert

9. Hvordan beregnes økonomisk sikkerhetsstillelse?

Dette kapittelet viser hvordan kostnadene ved sikrings-, oppryddings- og istandsettingstiltak kan beregnes. Formålet er å gi tiltakshaver et bedre grunnlag for å vurdere behovet for økonomisk sikkerhetsstillelse og utarbeide kostnadsanslag som kan inngå i DMFs vurdering.

DMFs beregningsmodell er et hjelpemiddel for å strukturere kostnadsberegningene. Modellen gir ikke et automatisk svar på hvor stor sikkerhetsstillelsen skal være. DMF foretar alltid en konkret vurdering av aktivitetene, de planlagte tiltakene og kostnadene i den enkelte saken.

Eksemplene nedenfor er forenklete og bygger på tenkte situasjoner. Formålet er å illustrere hvordan ulike typer aktiviteter og terrenginngrep kan påvirke behovet for økonomisk sikkerhetsstillelse.

Bruk av verktøyet innebærer ikke at DMF automatisk vil legge de beregnede beløpene til grunn. DMF vurderer alltid:

- om alle relevante tiltak er inkludert
- om kostnadsanslagene er realistiske
- om direkte og indirekte kostnader er tilstrekkelig vurdert
- om sikkerhetsbeløpet står i forhold til aktivitetenes omfang og risiko

Eksemplene nedenfor illustrerer hvordan ulike aktiviteter, terrenginngrep og avslutningstiltak kan påvirke behovet for økonomisk sikkerhetsstillelse.

Eksemplene er forenklete og bygger på tenkte situasjoner. Formålet er å vise hvilke forhold DMF normalt vil vektlegge ved vurderingen av sikkerhetsstillelsen.

Eksempel 1 – Begrenset boreprogram

Aktivitet

- 3 borehull
- eksisterende adkomstveg
- begrensede terrenginngrep
- ingen permanente installasjoner

Mulige tiltak

- opprydding av borelokaliteter
- plugging eller sikring av borehull
- mindre terrengarbeider

Tiltak	Kostnad
Plugging eller sikring av borehull	25 000
Opprydding	20 000
Terrengarbeider	35 000
Sum direkte kostnader	80 000
Indirekte kostnader	Kostnad
Administrasjon og oppfølging	25 000
Uforutsette forhold	15 000
Sum indirekte kostnader	40 000
Samlet sikkerhet	120 000

Hva vil DMF normalt legge vekt på?

- begrenset antall inngrep
- begrenset oppryddingsbehov
- liten risiko for omfattende avslutningsarbeider
- enkel adkomst til området

Hvis det vurderes nødvendig med sikkerhetsstillelse, kan DMF i slike tilfeller vurdere at et relativt begrenset sikkerhetsbeløp er tilstrekkelig.

Eksempel 2 – Omfattende undersøkelsesprogram

Aktivitet

- flere borelokaliteter
- planering av terreng
- midlertidige adkomster
- større geografisk område

Mulige tiltak

- opprydding
- sikring av borehull
-
- terrengarbeider
- tilbakeføring av adkomsttraseer

Tiltak	Kostnad (kr)
Plugging eller sikring av borehull	70 000
Opprydding	45 000
Tilbakeføring av adkomsttraseer	40 000
Terrengarbeider	45 000
Sum direkte kostnader	200 000
Indirekte kostnader	Kostnad (kr)
Administrasjon og koordinering	40 000
Oppfølging og kontroll	30 000
Uforutsette forhold	30 000
Sum indirekte kostnader	100 000
Samlet sikkerhet	300 000

Hva vil DMF normalt legge vekt på?

- større antall inngrep

- flere områder som må følges opp
- større behov for opprydding
- mer omfattende sikringstiltak

DMF kan i slike tilfeller vurdere at sikkerhetsstillelsen bør være høyere enn ved et begrenset boreprogram.

Eksempel 3 – Mindre prøveuttak

Aktivitet

- mindre uttaksområde
- begrenset uttaksvolum
- mindre terrenginngrep

Mulige tiltak

- sikring av uttaksområdet
- opprydding
- terrengforming
- revegetering

Tiltak	Kostnad (kr)
Sikring av uttaksområdet	120 000
Opprydding	50 000
Terrengforming	100 000
Revegetering	60 000
Sum direkte kostnader	330 000
Indirekte kostnader	Kostnad (kr)
Administrasjon og koordinering	70 000
Oppfølging og kontroll	40 000
Uforutsette forhold	60 000
Sum indirekte kostnader	170 000
Samlet sikkerhet	500 000

Hva vil DMF normalt legge vekt på?

- uttaksområdets størrelse
- behovet for permanent sikring
- behovet for terrengforming
- behovet for revegetering

Prøveuttak innebærer normalt større terrenginngrep enn undersøkelser og vil derfor ofte medføre høyere krav til økonomisk sikkerhetsstillelse.

Eksempel 4 – Større prøveuttak

Aktivitet

- større uttaksvolum
- flere terrenginngrep
- mellomlagring av masser
- interne transportveger

Mulige tiltak

- sikring
- opprydding
- terrengforming
- revegetering
- fjerning av installasjoner

Tiltak	Kostnad (kr)
Permanent sikring	150 000
Opprydding	80 000
Terrengforming	180 000
Revegetering	70 000
Fjerning av installasjoner	120 000
Sum direkte kostnader	600 000
Indirekte kostnader	Kostnad (kr)
Administrasjon og koordinering	120 000
Oppfølging og kontroll	80 000
Uforutsette forhold	100 000
Sum indirekte kostnader	300 000
Samlet sikkerhet	900 000

Hva vil DMF normalt legge vekt på?

- omfanget av terrenginngrepene
- behovet for avslutningsarbeider
- mengden masser som må håndteres
- behovet for sikring og istandsetting

DMF kan i slike tilfeller vurdere at det er behov for et vesentlig høyere sikkerhetsbeløp enn ved mindre prøveuttak.

Ved forlengelse av undersøkelsestillatelse eller prøveuttak kan DMF også foreta en ny vurdering av den økonomiske sikkerhetsstillelsen dersom grunnlaget for vurderingen har endret seg.